

2021-02-08

Vänsterpartiets synpunkter på förslaget till

Klimatstrategi för Örnsköldsviks kommun, Kst/2020:645

Generellt

1. Lyft fram att klimatstrategin är en **klimatbudget** för kommunen med fokus på att **minska koldioxidutsläpp och öka kolinlagring**.

Detta i enlighet med KF-beslut § 197 2020-10-26 om att införliva en klimatbudget som en del av kommunens klimatstrategiarbete.

2. Lyft fram att kommunkoncernen använder **GHG-protokollet** som gemensamt arbetssätt för att nå en klimatneutral kommunkoncern till 2030. Förklara hur GHG-protokollet är uppbyggt och mäter utsläpp av växthusgaser (scope etc).

Detta i enlighet med beslut i kommunens förvaltningschefsgroup (svar på motion i KF § 197 2020).

3. Tydliggör **vad KF:s övergripande mål** om att kommunkoncernen ska vara **klimatneutral** och energieffektiv år 2030 **betyder** konkret (nettonollutsläpp, balans mellan utsläpp och inlagring av CO2 eller annan definition) och **hur detta förhåller sig till andra klimatmål** som klimatstrategin refererar till (t ex Parisavtalets mål, EU-mål, nationella mål). Relatera konsekvent till KF-målet.

4. Tydliggör att **Parisavtalets mål** är att hålla den globala uppvärmningen långt under 2 grader och sträva efter att begränsa den till 1,5 grader (enligt Naturvårdsverket).

Nu står det i faktarutan på sid 4 att målet är "högst 2 grader" medan Nulägesdokumentet på sid 6 och sid 45 innehåller den korrekta formuleringen.

5. Tydliggör och lyft fram vad **Carbon Law** innebär och att målen enligt den måste nås för att vi ska ha en möjlighet att klara Parisavtalets mål. Förklara sambandet med KF-målet om klimatneutralitet 2030.

6. Tydliggör att klimatstrategin syftar till **minskning av växthusgasutsläpp, framför allt av koldioxid och att detta inte är detsamma som "fossilfri" eller "förnybar" produktion och konsumtion**. Beskriv att även biogena CO2-utsläpp i sig är lika skadliga för klimatet. Genom den biologiska återväxten med upptag av koldioxid ur atmosfären blir de på lång sikt klimatneutrala, en tidshorisont som vi dock inte har utifrån Parisavtalet och vårt KF-mål. Ta upp och problematisera hur fossilfri och förnybar skulle kunna vara en metod att minska koldioxidutsläpp och öka kolinlagring samtidigt som det innebär stora risker för motsatsen. Detta berörs på sid 45 i Nulägesdokumentet (dock utan att tidsaspekten lyfts fram) men bör också skrivas in som en viktig aspekt i klimatstrategin.

Stryk "biobränsle" i meningen "Vi ska fortsätta att ersätta fossila bränslen med ökad förnybar energiproduktion genom exempelvis sol, vind, vatten och biobränsle" under rubriken Energi- och klimatpolitik i Örnsköldsviks kommun (sid 3).

Energi- och klimatmål för Örnsköldsviks kommun (Sid 4-5)

7. **De mål som sätts** för den geografiska kommunen respektive för kommunkoncernen **innebär att vi inte uppnår** den utsläppsminskning som krävs enligt **Carbon Law** och inte heller att vi når **KF-målet** om klimatneutralitet 2030. **Målen måste ses över och skärpas utifrån detta.**

Om även skärpta mål innebär att KF-målet inte nås, klargör att vi skyndsamt måste **sätta nya mål** och **hur vi tänker arbeta med detta.**

Lyft in diagrammet på sid 31 i Nulägesdokumentet i Klimatstrategin.

8. Vid **procentuella mål** – klargör utgångsvärdet och hur stor förändringen är av antal/TWh/CO₂-utsläpp etc.

9. **Solelproduktionen** måste **prioriteras och ökas mycket mera kraftfullt** än vad som föreslås i målen för den geografiska kommunen och kommunkoncernen.

Den totala förnybara elproduktionen föreslås öka med 3 TWh till 2030, varav 2,5 TWh från vindkraft.

9a. Samtidigt sätts målet att **installerad effekt genom solceller** ska öka med 200% från mycket låg nivå (3,1 MW år 2019 enligt figur 8, sid 16 i Nulägesdokumentet).

Vi har svårt att tolka sambandet här mellan installerad effekt och förväntad elproduktion men om vi räknar med att solcellerna producerar i snitt 1000 MWh per installerad MW så skulle det betyda en ökning från 3100 MWh (= 3,1 GWh eller 0,0031 TWh) till ca 0,009 TWh. Hur går ekvationen ihop, var sker ökningen med återstående 0,49 TWh? Och räcker denna ökning till utifrån våra mål?

9b. I stället för ett lågt måltal för ökad installerad effekt för **elproduktion från sol eller vind kommunala byggnader, anläggningar och mark** bör vi vända på strategin: Hur många solpaneler klarar vi att sätta upp per år om alla tillgängliga takytor och andra lämpliga ytor används? Detta blir ingångsvärdet för arbetet med den kommunala **investeringsbudgeten** och en förebild för andra aktörer i den geografiska kommunen.

10. **Minskning av växthusgasutsläppen** från koncernens fordon och anläggningar med 50% till 2025 och därefter med ytterligare 50% till 2030 räcker inte till för att nå KF-målet.

11. **Kommunalt ägd mark** ska förvaltas och skötas utifrån att den är viktig som och skall utvecklas som **kolsänka**. Detta ställningstagande bör göras här i klimatstrategin.

12. Bra att sätta mål för att öka det **kollektiva resandet** men det behöver vara mer ambitiöst än 1% per år. En **plan** behöver tas fram för hur det ska åstadkommas både i centralorten och på landsbygden, vilket är en uppgift för kommunkoncernen.

13. **Indikatorerna** bör även följa CO₂-ekvivalenter för **övriga transporter**, utöver persontransporter.

Fokusområden

1. Bebyggelse och näringsliv (sid 6)

14. "Värme" och "elenergi" jämföras i första stycket som typer av "**energiform**", vilket inte känns korrekt. I andra stycket skiljs på "energi" för t ex uppvärmning och "el" till drift av hushåll.

Elenergi är en energiform som kan användas till att producera både belysning och värme. Fjärrvärme och annan värme kan produceras på olika sätt.

Detta bör skrivas om. Förtydliga att det viktiga i klimatstrategin är att energin produceras på ett sätt som inte medför eller minskar klimatskadliga utsläpp.

1.1 Omställning till förnybara energikällor (sid 7)

15. Se ovan om minskning av utsläpp resp förnybar/fossilfri. Stycket behöver bearbetas utifrån detta.

16. "Bränslen för **produktion av el och fjärrvärme** är inte inkluderade i förnybar eller icke förnybar kategori" (Andra stycket, sista meningen). Varför finns detta med, vad innebär det? Strategin måste innebära att denna produktion så långt möjligt ställs om till förnybar produktion med så låga utsläpp som möjligt.

17. Föreskriv att all **fossil värmeproduktion** i koncernen snarast **ska byggas bort**. Oljeeldning är oacceptabel.

1.3 Bioekonomi (sid 8)

18. Detta är ett viktigt område för vår kommun. Klimatsituationen kommer att innebära förändrade förutsättningar är det **viktigt att kommunen bidrar till att industrin kan ligga i framkant och aktivt arbetar med både sin egen omställning** och med utveckling av den produktion och de produkter som samhället kommer att behöva. Situationen behöver **problematiseras** då ökat uttag av biomassa inte per definition är till nytta för klimatet.

19. En viktig aspekt, som också tas upp i texten, är **vikten av skogen som kolsänka**. Men det samband som görs i texten och målen mellan ökad produktion och potential som kolsänka är inte självklart. **Det bör klargöras hur nya produkter inom bioekonomin (med ökat uttag av biomassa) bidrar med väsentliga kolsänkor.**

2.1 Fossiloberoende transportsystem (sid 9)

20. För in ett stycke om hur **cykeltrafiken** kan utvecklas i hela kommunen. Kommunen ska förenkla för transport med cykel i såväl stadskärnan som på landsbygden. Fler och bättre/säkrare cykelvägar, cykelparkering med tak och laddmöjligheter för elcyklar.

21. Förtydliga att det är prioriterat att **ställa om koncernens fordonsflotta till elbilar**.

22. Utred möjligheten att etablera **vätgasproduktion** för i första hand kommunala fordon. Samverka med externa aktörer (företag) om laddinfrastruktur för elfordon och vätgasfordon inom kommunen.

2.2 Energieffektiva transporter (sid 10)

23. Bra att **logistikeffektivisering och samordnad varudistribution** lyfts fram. Koppla detta till en utveckling av **Arnästerminalen** och av **delningsplattformar** för samåkning/bildelning. Och att samordningen kan ge nya möjligheter för boende och företag på **landsbygden**.

24. Utred möjligheterna till persontrafik på **Mellanselsbanan** och stambanan.

3.1 Lokal produktion av förnybar el (sid 11)

25. Självklart ska solceller installeras varje ny- och ombyggnation. De kan ofta installeras relativt enkelt även när andra ombyggnationer inte görs. Förutsättningar för **solceller på alla kommunens byggnader** ska utredas och en investeringsplan tas fram.

3.2 Kraftvärme och fjärrkyla (sid 13)

26. Se ovan om sambandet mellan biobränsle och CO₂-utsläpp.

Stryk den tveksamma skrivningen att fjärrvärmens idag produceras främst med rester från skogen liksom det generella målet om att ta ut mer råvara (bränsle) ur skogen. **Skogsråvaran bör tvärtom användas till mer hållbara produkter och inte eldas upp. Utred kraftvärmeverkets driftform** med inriktning mot mera förnybar och klimatneutral produktion med solel, spillenergi och värmepumpsteknik.

27. **Torv, olja och fossil el** fasas ut så snart som möjligt, kommunens **torvtäkter återställs**.

4.1 Energi- och climateffektiv samhällsutveckling (sid 14-15)

28. De resonemang som finns i detta avsnitt om kolinlagring och balans mellan skogens funktion som råvaruproduktion och **kolsänka** bör påverka även övriga avsnitt i klimatstrategin. Viktigt att förädlingsvärdet ökar av skogsråvaran och att koldioxiden binds så länge som möjligt, t ex genom trähusbyggande.

5 Konsumtion (sid 16)

29. Lyft fram vikten av att kommunen genom landsbygdsutveckling och en aktiv samverkan med lokala jordbrukare stöder utveckling av **lokal livsmedelsproduktion**. Detta är viktigt för att minska transporter och utveckla jordbruket för kolinlagring. Klimatförändringarna kan också göra att produktion i vår region blir allt viktigare för hela landets livsmedelsförsörjning och krisberedskap.

30. Kommunen ska i samverkan med företag och civilsamhället aktivt delta i utformning av **delningsplattformar** för gemensamt ägande och konsumtion.

31. Utred möjligheten att **förbjuda klimatskadlig reklam** på kommunens alla reklamskyltar, bussar och busshållplatser.

Uppföljning (sid 19)

32. Med tanke på de stora förändringar som måste genomföras för att nå KF-målet till 2030 behöver klimatstrategin **utvärderas och revideras** tidigare än 2025. Förslagsvis görs detta i början av kommande mandatperioder, 2023 och 2027.

32. **Uppföljning** av mål och åtgärder sker **varje tertial och årligen** vid den ordinarie verksamhetsplaneringen.